నిండు చూలాలు

మూడో తరగతి రైలు పెట్టెలు ఎప్పుడూ దొమ్మిగానే ఉంటాయి. అది పెళ్లిళ్ల కాలం అవడంతో ఆ రోజు మరీ రద్దీగా ఉంది. అందునా ఫస్ట్ క్లాసులో ప్రయాణిస్తున్న మిత్రుణ్ణి పలకరించి అప్పుడే తిరిగి రావడంతో మరీ ఇరుగ్గా, ఈ దేశంలో మధ్యతరగతి వాడి జీవితంలా, ఊపిరి తీసుకోడానికి కూడా సందు లేనంత ఇరకాటంగా కనిపించింది.

కర్ర బెంచీలపై ఒకరి ఒడిలో ఇంకొకరు ఉన్నంతగా ఇరుక్కుపోయి కూర్చున్నారు కొందరు. గుమ్మం ముందు దడి కట్టినట్లు నిలబడి ఉండిపోయారు మరికొందరు. తమ పెట్టెలు, మూటలే ఆసనాలుగా చేసుకొని నేలని చతికిలబడ్డారు ఇంకొందరు.

దారిలో అడ్డదిడ్డంగా పడి ఉన్న సామానుల్ని, మనుషుల్ని తప్పించుకొంటూ కాయాన్ని చేరవెయ్యడానికి ఎక్కడైనా కాస్తంత జాగా దొరుకుతుందేమోనని వెతుకులాడు తుంటే, ఎదురుగా ఉన్న బెంచీ మీద కూర్చున్న ప్రయాణీకుల్లో ఒక ముఖం కనిపించింది. ఆ మనిషిని ఎక్కడో చూసినట్లు అనిపించింది. కాని ఎక్కడ చూసానో, ఎవరై ఉంటారో, ఎంత తన్నుకు చచ్చినా గుర్తు రాలేదు.

బహుశా అతడికి కూడా నాలాగే అనిపించిందేమో! అదేపనిగా నా వంక చూడ్డం మొదలుపెట్టాడు. సరే, ఎవరో ఎప్పుడో పరిచయం అయినవాడే అయి ఉంటాడు. లేకపోతే ఇద్దరికీ అలాగే ఎందుకనిపిస్తుందని తలచి, ఆ సమయానికి పలకరింపుగా పనికివచ్చే ఓ చిన్న చిరునవ్వు బాణం వదిలిపెట్టాను. నా నవ్వుకు జవాబుగా అతడు కూడా ఓ దరహాస చంద్రిక సూటిగా గురి చూసి నాపై విసిరాడు. అంతకీ ఊరుకోక, "రండి... రండి ఇక్కడ చోటుంది" అని తనకి అటుపక్కగా ఉన్నవారిని మోచేతి ముణుకుతో ఓ పోటు పొడిచి, కాస్త అటు జరిగి చోటు చేసాడు.

ఏ సమయంలోనైనా సరే, నా చిరునవ్వుకు అంత విలువ వుంటుందని నేను కలలోనైనా ఊహించి ఉండను. రాత్రి పూట ప్రయాణం, అది కొద్దిసేపే కాని, ఎక్కువసేపే కాని కాళ్లమీద నిలబడి ఉండిపోడం అంటే మాటలతో పని కాదు. ఇంక మొగమాటాలకి, హీరో ఫోజులకి తావులేదని తెలుసుకొని బుద్ధిమంతుడిలా వెళ్లి ఆ పెద్దమనిషి చూపిన చోటులో కూర్చున్నాను.

"ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు?" సంభాషణ మొదలుపెట్టాడు అతడు.

చెప్పాను.

"ఏం చేస్తున్నారు?" ఇంకో ప్రశ్న.

దీనికి కూడా జవాబు చెప్పాను.

"ఎంత ముద్దుంది?" మూడో ప్రశ్న.

ఇది అనవసరమైన ప్రశ్నగా అనిపించింది. నా కెంత ముడితే తనకేం? తక్కువయితే ఇస్తాడా? ఎక్కువైతే పుచ్చుకొంటాడా? ఈ రెండో కాన్పుతో మా ఆవిడో, లేక నేనో ఆపరేషన్ చేయించుకోకపోతే కన్నబిడ్డలకి కడుపు నిండా తిండి పెట్టడానికయినా చాలనంత అని చెప్పాలనుకొన్నాను. కాని అవసరానికి చోటిచ్చి ఆదుకొన్న అప్పుడాయెను. అలా పుల్ల విరిచి పొయ్యిలో పెట్టినట్లు దురుసుగా జవాబు చెప్తే బాగుండదని సంకోచించాను.

"నాలుగొందలు" అన్నాను నమ్రతగా.

"పై రాబడుంటుందా?"

ఈ ప్రశ్నల పరంపర ఇంక ఆగేలా లేదనిపించింది. ఉంద దన్నట్లు తల ఆడించాను.

'ఓస్! నీపని ఇంతేనా?' అన్నట్లు పెదవి విరుస్తూ అదోలా నవ్వాడు అతడు. ఆ వెనుక తన ఊరు, పేరు, చేస్తున్న ఉద్యోగం, పై రాబళ్లు, ఆస్తిపాస్తులు, ఆడపిల్లలు, అంతా నేను అడక్కపోయినా వివరంగా చెప్పి, "ఇద్దరు ఆడపిల్లలు ఈడేరి ఉన్నారు. వాళ్లకి సంబంధాలు చూడ్డానికి బైలుదేరాను" అన్నాడు.

ఆ ఆలోచన బరువు దింపుకోడానికా అన్నట్లు ఒకసారి గట్టిగా నిట్టూర్పు విడిచి, "పెళ్లయిందా?" అంటూ ఇంకో ప్రశ్న వేసాడు. 'ఇంకా అయి ఉండదులే! ఈ కాలంలో ఇంత చిన్న వయసులో ఉన్న మగపిల్లలు పెళ్లెక్కడ చేసుకొంటున్నారు' అన్నట్టు చూస్తూ.

నా వయసు పాతిక దాటినా ఇంకా రెండు పదులు దాటనట్లు నా ముఖం లేతగా ఉంటుంది. కాలేజీలో చదువుకొనేటప్పుడూ, ఆ వెనుక ఉద్యోగాన్వేషణలో ఇంటర్వ్యూలకి వెళ్లేటప్పుడూ ఈ ముఖం అడుగడుగునా నన్ను ఇరకాటంలో పెట్టేది. ఇప్పుడూ అంతే! పాపం, ఈ పెద్దమనిషి బుర్రలో లేనిపోని ఆలోచనలు పెట్టి, ఆశలు రేకెత్తించి ఉంటుంది.

"అయింది, ఓ కొడుకు కూడా. మా ఆవిడని రెండో పురిటికి పుట్టింటి కంపి ఇలా వస్తున్నాను" అన్నాను.

ఆ పెద్దమనిషి ముఖంలో అంతకు పూర్వం కనిపించిన ఉత్సాహం, ఆప్యాయతా ఒక్కసారిగా ఎవరో తడిగుడ్డ పెట్టి తుడిచేసినట్లు మాయమైపోయాయి. ఉన్నపళంగా ముఖం అటు తిప్పుకుని, 'కాస్త సర్దుకు కూర్చోండి' అన్నాడు విసుగుదలతో.

ఉన్నమాట చెప్పి ఆ విధంగా అతడికి ఆశాభంగం కలిగించినందుకు మనసులో బాధపడినా అతడితో ఆ సంభాషణ ముగిసినందుకు సంతోషించాను. ఆ చీదరలోంచి అలా బయటపడి పెట్టెలో కాలుపెట్టాక మొట్టమొదటిసారిగా ఇటు అటు కూర్చున్న తోటి ప్రయాణీకులవంక పరీక్షగా చూసాను.

అప్పటికి అర్ధరాత్రి మీరుతోంది. ప్రయాణీకులందర్నీ తరతమ భేదం లేకుండా నిద్రాదేవత ఆప్యాయంగా అద్దాల్లోకి తీసుకొంటోంది. కొందరు ముందుకు తల వాల్చి కునుకుతున్నారు. మరికొందరు వెనక్కి తల వంచి బెంచీ పట్టెని ఆసరా చేసుకొని కళ్లు మూసుకొన్నారు. ఇంకొందరు నిద్ర పోకుండా నిటారుగా కూర్చోవాలన్న ప్రయత్నంలో విఫలులై పక్కల ఉండే ప్రయాణీకులపై ఒరిగిపడ్తున్నారు.

ఆ పెట్టెలో మూలగా ఉన్న కొద్దిపాటి ఖాళీ స్థలంలో ఆడా మగా పది మందికి పైగా కాళ్ళ దగ్గర మూటలు పెట్టుకొని కూర్చున్నారు. ఒకరినొకరు ఆనుకొని అలాగే నిద్రకి జోగుతున్నారు. పోగుపోసిన రాక్షసిబొగ్గుల కుప్పలా ఉన్నారు వాళ్ళు. ఆ బొగ్గులు నింపే గోనె సంచుల్లా ఉన్నాయి వాళ్ళ బట్టలు. అడవి రక్కసి అభిమాన బిడ్డల్లా ఉన్నారు వాళ్ళు. దారిద్ర్యానికి ప్రతీకల్లా ఉన్నాయి వారి చూపులు.

ఏపాటి అలికిడైనా తుళ్ళిపడి కళ్ళు తెరచి చూస్తున్నారు. ఎక్కడ రైలు ఆగినా ఆ క్షణాన దిగిపోవలసి ఉన్నట్లు మూటా ముల్లె చేతుల్లోకి తీసుకొని కూర్చుంటున్నారు. వాళ్ళ నీడల్ని చూసి వారే భయపడిపోతున్నారు. ఎదుటివాడి నీడ చూసి ఇంకా హడలిపోతున్నారు.

అందరిలాగే వారూ రైలులో ప్రయాణించడానికి టిక్కెట్లు కొనే ఉంటారు. కాని మిగిలిన అందరిలా తోపులాడి బెంచీల మీద చోటు పొందడానికి ఏపాటి ప్రయత్నం చెయ్యలేదు. బ్రతుకు భయం వారిని నిర్వీర్యుల్ని చేసింది. ఆకలి రక్కసి వారి ఒంట్లో రక్తమాంసాలని హరించింది. లోపల ఎముకలు, పైన వాటిపై కప్పిన చర్మం, లోపల ఎక్కడో అతి మెల్లగా కొట్టుకొంటున్న ప్రాణం. ఇవి వారి అస్తిత్వానికి చిహ్నాలు.పుల్లల్లా కాళ్ళూ, చేతులూ వెన్ను గంటుకు పోతున్న కడుపులు, కళ్ళలో నిలిచిన ప్రాణాలు ఇవి వారి రూపురేఖల వివరాలు.

ఆ గుంపులో ఒక అమ్మాయి ఉంది. అమ్మాయి అంటే మరీ చిన్నపిల్ల కాదు. పదహారేళ్ళకి పైగా ఉండొచ్చు ఆ పిల్ల వయసు. ఆమె ఒడిలో వానపాములా సన్నగా సాగిపోతున్న ఓ చంటిపిల్ల, పాలులేని తల్లి రొమ్ముల్ని తెగపీకి ఆకలి తీరక ఉండుండి ఏడుస్తోంది. పిల్లని అటునుండి ఇటు తిప్పి వేసుకొంటున్నప్పుడు కనిపించింది. ఆమె మళ్ళా గర్భంతో ఉంది. ఊచల్లా ఉన్నకాళ్ళూ చేతులూ, మధ్య బానలా పెద్ద పొట్ట, పైకి పొడుచుకొని ఉంది.

గవర్నమెంటువారు ప్రచారం చేస్తున్న ఫామిలీ ప్లానింగులు, పరిమిత కుటుంబాలు అన్న ఉద్బోధలు ఎవరికి ఉపయోగపడాలో, ఎవరి దగ్గరికి చేరాలో వారికి ఏపాటీ పట్టకుండా పోతున్నాయి.

అలా వారిని చూస్తుంటే రామచంద్రం అన్నమాటలు గుర్తుకొచ్చాయి.

"విద్యాధికులు, మేధావులు, ఆస్తులు, అంతస్తులు ఉన్నవారు నేటి జీవిత విధానాలకి అనుగుణంగా వారి వారి కుటుంబాల్ని గవర్నమెంటు వారి ప్రబోధాలతో పని లేకుండానే పరిమితం చేసుకొంటున్నారు. వారి జనాభా నానాటికీ తరుగుతూనే ఉంది. పొట్ట చీలుస్తే అక్షరం ముక్కలేని అజ్ఞానులు, తిన తిండి, కట్ట బట్టలేని దరిద్రులూ ఆ తరుగుదలని తమ ఉత్పత్తితో నింపివేస్తున్నారు. ఇది ఇలాగే సాగుతూ పోయిందంటే మన పిల్లలకి ఓటు హక్కు వచ్చేసరికి మనం మైనారిటీ వర్గంగా మారిపోతాము. మెజారిటీ వర్గమైన మంది చేతుల్లో మేధావులు కేవలం పనిముట్లుగా మారిపోవలసి వస్తుంది అనేవాడు.

మాధవుడికి ఇటువంటి మాటలు నచ్చేవి కావు. "నీది బూర్జువా వాదం" అనేవాడు.

"అలా జరక్కుండా ఉండాలంటే వాళ్ళని ఎల్లకాలం నీ కాళ్ల కింద చెప్పుల్లా తొక్కిపెట్టి ఉంచడం కాదు. నీ మేధాసంపత్తితో వాళ్లపై అధికారం చెలాయిస్తూ రాజ్యం ఏలడం

కాదు. వాళ్ళు మూర్ఖులనీ, అజ్ఞానులనీ నువ్వు భావిస్తే, వారిని ఆ అజ్ఞానం నుండీ, మూర్ఖత్వం నుండీ పైకి లాగడానికి నువ్వో మెట్టు కిందికి దిగి, వారు రెండు మెట్లు పైకి ఎక్కేలా చెయ్యి. సాయం ఇయ్యి. నువ్వు పొందుతున్న సుఖ సంతోషాలలో కనీస భాగమైనా వారికి అందేలా చెయ్యి. నీకెంత రక్షణ, సన్మానం ఉందో వారికీ అంత ఉంటుంది అన్న నమ్మకం వారికి కలుగజెయ్యి.

"అలాకాక నువ్వు నీ మేధాశక్తితో, వర్గాధిక్యతతో నీ చుట్టూ పటిష్టమైన కోట కట్టుకొని కూర్చుని, వారిని ఎల్లకాలం ఆరుబైట రక్తం గడ్డకట్టించేంత చలిలో, ఒళ్లు బొబ్బలెక్కేంత ఎండలో వదలిపెట్టాలనుకొంటే, నువ్వు కట్టుకొన్న కోట ఎంత గట్టిదైనప్పటికీ దానిలో నీకు రక్షణ ఉండదు. వారికి బుద్ధిబలం లేకపోతే మంది బలం పెంచుకొంటారు. మందగా రూపు దాలుస్తారు. ఏదోనాటికి నిన్ను నీ కోటతో పాటే భూమిలో సమాధి చేస్తారు. ఇది నిజం. జరిగి తీరుతుంది.

"నీ మంచి కోసమైనా స్వార్థం కొంత తగ్గించుకొని నువ్వు వాళ్లని బాగుచెయ్యాలి. మంచీ చెడూ వ్యత్యాసం తెలిసేలా చెయ్యాలి. తరతరాలుగా వారిలో అణగారిపోయి వున్న ఆత్మశక్తి మేల్కొల్పాలి. అప్పుడే నీకూ, వారికీ, దేశానికీ కూడా మంచి జరుగుతుంది. అభివృద్ధి కలుగుతుంది" అనేవాడు ఆవేశంగా.

అప్పుడు వారిద్దరి మాటలు వింటుంటే ఏదో వాద ప్రతివాదాల కోసం అంటున్న మాటల్లా అనిపించేవి. కాని ఈనాడు ఎదుట ఉన్న ఈ మనుష్యుల్ని చూస్తుంటే మాధవుడు అన్నట్లు వీరు బాగుపడకుండా దేశం ఎలా బాగుపడ్తుంది? వీరిలో చైతన్యం కలగకుండా జాతి ఎలా ముందుకు పోతుంది? అనిపించసాగింది.

ఆలోచనల మధ్య రాత్రి ఎప్పుడు గడిచిపోయిందో తెలియనే లేదు. ఏదో చిన్న స్టేషనులో రైలు ఆగింది. కాఫీ, టీ వంటి వేడి పానీయం ఏదైనా నోరు తడుపుకోడానికి దొరుకుతుందేమోనని చూడ్డానికి మనుషుల్ని తప్పించుకొంటూ గుమ్మం ముందుకి చేరాను.

నేను 'టీ' తాగి తిరిగి పెట్టెలోకి ప్రవేశించేసరికి అక్కడంతా అలజడిగా ఉంది. అంతకు పూర్వం అక్కడ మూటలు పట్టుకు కూర్చున్న మనుషుల్లో చాలా మంది అప్పుడు లేరు. ఆ నిండు చూలాలైన అమ్మాయి కూడా చుట్టుపక్కల కనిపించలేదు. ఆ ముఠాలో ఉండే ఒక వయసు మళ్ళిన ముసలిది, కడుపు మీంచి పైటకొంగు తొలగించి, తోలుతిత్తిలా ముడచుకుపోయిన తన పొట్ట చూపిస్తూ, "సూద్రా నా కొడకా! సూద్రా, దొంగ యాపారం సేసి నానెంత బలిసిపోనానో, సూద్రా కల్లెట్టుకు సూడు. నా ఒంటికి దిగేసుకొన్న బంగారు గొడుసులు, నాను కట్టుకొన్న చిలుకు బట్టలు. ఔన్రా, అమ్ముతున్న, బియ్యం దొంగతనం గట్టుకుపోయి ఆడ పట్నంల అమ్ముతున్న. నీమాట నిబద్దే, కాదన్ను. కాని, దేనికమ్ముతున్న? మేడలు మిద్దెలు కట్టనాడికా? కారుల కూకుని తిరగనాడికా? నా వెంట మా ఊర్లకి రారా.... నాను కట్టిన మేడలు మిద్దెలు సూద్దువుగాని, పెట్టెల నింపుకొన్న నోట్ల కట్టలు సూద్దువుగాని—

"నారీల మీద రేత్తిరికి రేత్తిరి బియ్యం సేరేసి నచ్చలకి నచ్చలూ గడించి, కొట్టల నింపుకొనే ఓడిని పట్టుకోనాడికి నీకు దమ్ములుండవురా గొల్లిగా! మానాటి కడుపు మంటోల్లపై ఇరుసుకు పడ్డానికి ఈరుల్లా తయారవతావు.

"ఆల్లూ మీల్లూ అంతా ఒకటేరా, ఆ చంగతి ఏరికి తెల్దు? ఆల్లు మీ జేబుల నింపుతారు. మీల్లు సూసీ సూడనట్లు ఆల్లని ఒగ్గేత్తారు. మీ జోబులు నింపనానికి మాకాడే డబ్బులుంటే ఇలా మీసేత తన్నులు, తాపులు తింటూ ఎందుకుంటాంమురా? అది నేకపోబట్టే కదరా మాకీ గాచారం.

"బియ్యం అమ్మితె కొట్ల పెడ్తనంటూ నువ్వు, నీ గవొలనమెంటోల్లు సెప్తున్నారు. ఇది సెయ్యకండి, అది సెయ్యండని సెప్పడం కాదురా, ఏది సేత్తే నాను నా బొట్టెలకి ఓ పూటైనా కడుపుకింత కూడెట్టగలవో ఆ పని సెప్పరా ఇనుకుంటాను. అప్పుడీ దొంగ యాపారం సేత్తే సున్నంలోకి దుమ్ము మిగలకుండ సితక్కొట్టు, నాను కాదన్ను."

"ఈ ముసిల్ది దొంగలంజ. దీనికీ మాటలు, యాపారం బాగా అలవాటైపోయింది."

"అవున్రా గొల్లిగాడా! నాను దొంగనంజనే, నాను సేత్తన్నది దొంగ యాపారమే. కాదన్ను కాని, ఈ వొయసులో కూడు తిని ఎచ్చగ ఇంటల తొంగొకొండ సేత్తన్న యాపారం. ఎందుకు సేత్తన్న? సేసి ఏటి బావుకొంటున్న? మాలాటి కడుపుమంటోల్ల గురించి కుర్చీల కూకునే పెద్ద పెద్ద బాబులు వొప్పుడైనా ఆలోసిత్తరా? అడగరా. నీ ఇంటికెల్లి మీ యమ్మనడుగు, కడుపున పుట్టిన గుంటెదవలు ఆకలని ఏడత్తుంటే ఆడకూతురు సెయ్యరాని పని ఏముంటుందో? సెయ్యలేని పని ఏముంటుందో? అడగరా నీ యమ్మనడుగు, నీకు పిల్లలుంటే నీ పెల్లానడుగు. నీకు తెలకపోతే ఆరినడిగి తెలుసుకోరా" ముసిల్ది ఆవేశంతో అరుస్తోంది. ఆయాసంతో వగరుస్తోంది. మధ్య మధ్య తన కడుపుపై బాదుకొంటోంది. "మాలాటోల్ల కడుపు కొట్టి తిన్న తిండి మీకరగదురా" అంటూ తిట్టి పోస్తోది.

"ఏంటిరా మీరంతా డ్యూటీ చెయ్యడానికొచ్చారా లేక ముసిల్దాని ఉపన్యాసం వినడానికా?"

అధికారి వంటి వ్యక్తి గదమాయించడంతో తాబేదారుల్లో చురుకు పుట్టింది. అంతవరకు ముసిలిదాని మాటలు వింటూ, ఎవరో తమ చేతులు కట్టేసినట్లు నిలబడి పోయిన వారంతా చెక చెక అటు ఇటు బెంచీల కిందనుంచి, పెట్టెల మధ్యనుంచి చిన్న చిన్న గుడ్డమూటలు లాగడం మొదలుపెట్టారు.

ముసిల్దాని మాటలవల్ల విషయం ఏమిటో కొంతవరకు అర్థమైనా వివరంగా తెలుసు కోవాలన్న అభిప్రాయంతో, పక్కగా ఉన్న వ్యక్తి భుజం తట్టి, "ఏమిటిదంతా?" అన్నాను.

"ఈళ్లంతా దొంగెదవలు సార్, ఆ ముసిల్ది వీళ్లకి లీడర్ లాంటిది. బియ్యం తెచ్చి పట్నంలో దొంగ యాపారం చేస్తారు ఈళ్లంతా" అన్నాడు అతడు.

ఆంధ్ర సరిహద్దు గ్రామాల నుండి బియ్యం అక్రమ రవాణా ముమ్మరంగా జరుగు తుంటుందని నేను ఇంతకు పూర్వం విని ఉండకపోలేదు. కాని అది ఏ లారీల మీదో,

బళ్ల మీదో బస్తాలు, క్వింటాళ్లు లెక్కని జరుగుతుందని భావించానే కాని ఇలా అయిదు, పది కిలోల లెక్కల్లో జరుగుతుందని అనుకోలేదు. ఆ ముసిల్ది అన్నట్లు ఈ కొద్దిపాటి బియ్యం అమ్ముకొని వీళ్ల ఆర్జించే లాభాలేముంటాయి? దీని మూలంగా దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ, రాష్ట్ర ఆహార వ్యవస్థ పెద్దగా చెడిపోయేందుకేముం టుంది? రాత్రికి రాత్రే లారీలకి లారీలే బియ్యం ఇటు అటు చేరవేసి, చీకటి బజార్లో అమ్ముకొని లక్షలు, కోట్లు ఆర్జించే పెద్ద రాబందుల్ని వదలిపెట్టి ఈ చిన్న పక్షుల వేటకి ప్రభుత్వం ఇంతకాలాన్ని, ఇంత యంత్రాంగాన్ని ఎందుకు వ్యర్థపుచ్చు తుంటూంది అనుకొన్నాను.

"ముసిల్దానా, నీ మనవరాలు ఏదే?" అన్నారు ఎవరో.

"ఏమో నాకేటెరక?" అంది ముసిల్ది విరక్తిగా.

అప్పటికే దాని బియ్యం ఉద్యోగుల చేతిలో పడ్డాయి. ఆనాటి దాని శ్రమకి ఫలితం లేకుండా పోయింది.

అంతలో రైలుపెట్టె ఆ కొననుండి, "సార్.... సార్... ఇటు చూడండి" అనే కేక వినిపించింది. ఆ 'సార్'గారే కాక అక్కడ ఉన్న అందరి దృష్టి అటు మళ్లింది. తోవ పొడుక్కీ తెల్లని పచ్చిపాల వంటి సన్నబియ్యం కాలిబాటలా పరుచుకొని ఉన్నాయి. ఆ కాలిబాట అలా సాగి, సాగి లేవట్రీ ముందు అంతమైంది.

లేవట్రీ తలుపు దబదబ లాడించాడు ఒక పోలీసువాడు.

కొంతసేపటికి లోపల నుండి 'హోరది?' అనే ఆడకంఠం వినిపించింది.

"నీ రంకుమొగుణ్ణే నంజా, తలుపు తెరు" అన్నాడు ఆ వ్యక్తి.

లేవెట్రీ తలుపు తెరుచుకుంది.

అందులోంచి వచ్చింది అంతకు పూర్వం నేను చూసిన చూలింతరాలు.

ఆశ్చర్యంగా దాని వైపు రెప్పవెయ్యకుండా చూస్తూ ఉండిపోయాను. అప్పుడు దాని కడుపు కడవంత పెద్దదిగా ముందుకు పడుచుకువస్తూ లేదు. ఆరబెట్టిన అప్పడంలా నడ్డికి అంటుకు పోయింది. కాయకష్టం చేసుకు బ్రతికేవారికి కానుపు సులువుగా అవుతుందని విని వుండక పోలేదు. కాని ఇంత అద్భుతమా? నిండా పది నిముషాలైనా గడవకుండా... మతిపోయిన వాడిలా వుండిపోయాను.

"లోపలేంటి సేత్తన్నవ్?" దానివంక పరీక్షగా చూస్తూ ప్రశ్నించాడు వాడు.

"కక్కసులేటి సేత్తర్రా!" అంది.

నడక మొదలు పెట్టిన రైలు నిండా రెండు ఫర్లాంగులు నడవకముందే ఆగిపోయింది.

ఆ ఊళ్లో ఎవరో పెద్దవారింట పెళ్లి జరుగుతోంది. దానికి మగపెళ్లివారి పార్టీ రైలులో వచ్చారు. ఇంకా పూర్తిగా సామానులు, మనుషులు దిగకుండానే రైలు కదల్పోతే గొలుసు లాగేరట.

దిగుతున్న పెళ్లివారిలో కన్పించాడు విశ్వం. విశ్వం నా చిన్ననాటి స్నేహితుడు. హైస్కూలు, కాలేజీ చదువుల్లో సహాధ్యాయి. నాలుగైదేళ్లుగా వాడిని కలుసుకోడమే పడలేదు.

"ఒరినీ... ఎక్కడి కెళ్తున్నావురా?" అంటూ చూడగానే పలకరించాడు.

చెప్పాను. "నువ్విక్కడ దిగేవేం?" అన్నాను.

"చూస్తున్నావుగా... పెళ్లివారిమి. మా చినతాత మనవడికి పెళ్లి. నువ్వు కూడా దిగు. ఈ రాత్రికి పెళ్లయిపోతే రేపు ఇద్దరం కలిసి వెళ్లిపోదాం" అన్నాడు వాడు చెయ్యి పట్టుకొని లాగుతూ. ఆ పెళ్లివారెవరో నాకు తెలియదు. నాకు ఆహ్వానం వంటిదేం లేదు. క్షణకాలం తటపటాయించాను.

"దిగరా అంటే.... ఏం బెట్టురా? చాలా రోజులయింది కలుసుకొని, కాస్తసేపు సరదాగా కబుర్లు చెప్పుకొంటూ కాలక్షేపం చేద్దాం."

ఇంక మొడికేస్తే బాగుండదనుకొన్నాను. "ఉండు... లోపల పెట్టె వుంది" అన్నాను వాడి చెయ్యి విడిపించుకుంటూ.

"నువ్వు ముందు దిగవోయి, నీ పెట్టె నీ వెనకాలే వస్తుంది" అంటూ అక్కడే ఉన్న కూలివాడికి పురమాయించాడా పని.

నా పెట్టె ఎక్కడుందో, ఎటువంటిదో ఆ కూలివాడికి చెప్పి విశ్వంతోపాటు ముందుకు నడిచాను.

ఇద్దరం మాట్లాడుకొంటూ ప్లాటుఫారం మీదికి చేరేసరికి, ఎదురుగా ఎంతోమంది పెళ్లివారు, పెట్టెలు పరుపుచుట్టలు, పళ్లబుట్టలు, ఆ చిన్న రైల్వే ప్లాటుఫారం కాలు పెట్టే సందు లేకుండా కిటకిటలాడుతోంది. అందులో పేరుగాంచిన పెద్దమనుషులు ఎవరెవరో వివరించి చెప్తున్నాడు విశ్వం.

కాని వాడు వేలు పెట్టి చూపుతున్న వైపు నా దృష్టి లేదు. రైలు పట్టాలకి నడుమ మలమూత్రాల మధ్య కుప్పగా పడివున్న తెల్లని సన్నబియ్యం పోగుపై నిల్చిపోయింది నా చూపు.

తను చెప్తున్న విషయం నేను వినడం లేదన్న సంగతి విశ్వం గుర్తించి ఉంటాడు. నేను చూస్తున్న వైపు తనూ దృష్టి మళ్లించాడు. వాడు అలా చూడ్డం గమనించి, "బియ్యం... బియ్యం" అన్నాను. ఏమంటున్నానో గుర్తించకుండానే.

"ఇక్కడివాళ్లకి ఇది సర్వసాధారణ దృశ్యమేరా? నువ్వు తెల్లబోతున్నావుకాని. చాలాసార్లు దొంగతిండి అరిగిపోతుంది. ఒక్కొక్కసారి అది అరక్క ఇలా జరుగు తుంటుంది!"

అదేం పెద్ద విషయం కాదన్నట్లు తేలిగ్గా నవ్వేసి భుజం మీద చెయ్యి ఏస్తూ ముందుకు నడిపించుకుపోయాడు విశ్వం.